

تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود

۱۱۷

مقدمه: شبکه‌های اجتماعی در سالیان اخیر به‌عنوان منبع کسب اطلاعات سلامت مورد توجه افشار مختلف جامعه از جمله زنان قرار گرفته‌اند. از این رو هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود بوده است.

روش: این پژوهش از منظر هدف تحقیقی کاربردی و از منظر ماهیت، تحقیقی توصیفی تبیینی بوده که به‌صورت نظرسنجی آنلاین در شبکه اجتماعی اینستاگرام انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کاربران زن ایرانی ۲۰ تا ۶۰ ساله عضو صفحات منتخب اینستاگرامی حوزه سلامت جسمانی زنان به تعداد تقریبی ۲۲۸۰۰ نفر بوده که به روش نمونه‌گیری در دسترس ۳۸۴ نفر در پژوهش شرکت داده شدند. داده‌ها از طریق یک پرسشنامه محقق‌ساخته که روایی و پایایی آن بررسی شده، جمع‌آوری و با روشهای آماری توصیفی و استنباطی با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ تجزیه و تحلیل شده است.

یافته‌ها: استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود و ابعاد آن شامل سلامت بلوغ، سوءتغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

بحث: استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت جسمانی زنان بایستی در جامعه به گفتمان سلامت تبدیل شود؛ چراکه از پیامدهای مهم آن برای زنان، افزایش توانایی بالقوه هنگام بیماری برای اخذ تصمیمهای آگاهانه، کاهش خطرهای تهدیدکننده سلامت، افزایش پیشگیری از بیماریها، افزایش کیفیت زندگی و افزایش کیفیت مراقبت از خود است.

۱- فرشته کاظمی

کارشناسی ارشد مطالعات زنان و خانواده، گروه مطالعات زنان و خانواده، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

۲- افسانه توسلی

دکتر مطالعات زنان و خانواده، گروه مطالعات زنان و خانواده، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.
(نویسنده مسئول).

<afsaneh_tavassoli@alzahra.ac.ir>

واژه‌های کلیدی: سلامت جسمانی، آگاهی زنان، شبکه اجتماعی، اینستاگرام، بلوغ، سوءتغذیه، چاقی، مراقبت بارداری، بیماری زنان، سرطان زنان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۰۴

The Impact of Using Social Networks on Women's Awareness of Their Physical Health

▶ **1- Fereshteh Kazemi**
M.A. in Women and Family
Studies, Department of
Women and Family Studies,
Faculty of Social Sciences and
Economics, Alzahra University,
Tehran, Iran.

▶ **2- Afsaneh Tavassoli**
Ph.D. in Women and Family
Studies, Department of
Women and Family Studies,
Faculty of Social Sciences and
Economics, Alzahra University,
Tehran, Iran.
(Corresponding Author)
<afsaneh_tavassoli@alzahra.
ac.ir>

Keywords:

Physical health, Women's
awareness, Social net-
work, Instagram, maturity,
Malnutrition, Obesity,
Pregnancy care, Women's
disease, Qomen's cancer

Received: 2023/02/16

Accepted: 2024/01/24

Introduction: In recent years, social networks have attracted the attention of various segments of society, including women, as a source of health information. Therefore, the purpose of this study was to investigate the impact of using social networks on women's awareness of their physical health.

Method: In terms of purpose, this research was practical research and in terms of nature, it was descriptive-explanatory research, which was conducted as an online survey on the Instagram social network. The statistical population for this study included the Iranian female Instagram users aged 20 to 60 who were the members of the selected Instagram pages in the field of women's physical health, approximately 22,800 people. A sample size of 384 people was included in the research by the available sampling method. Data were collected through a researcher-made questionnaire, the validity and reliability of which had already been confirmed. Findings were analyzed using descriptive and inferential statistical methods by SPSS software version 21.

Finding: Making use of health social networks has a significant positive impact on women's consciousness of their physical health and all its dimensions, including puberty health, malnutrition and obesity, care during pregnancy and post-pregnancy care, and women's diseases and cancers.

Discussion: The effective use of social networks in the field of women's physical health should become a health discourse in the society because one of its important consequences for women is increasing the potential ability to make informed decisions during illness, reducing health-threatening risks, increasing disease prevention, increasing the quality of life, and increasing the quality of self-care.

Citation: Kazemi F, Tavassoli A. (2024). The Effect of Using Social Networks on Women's

Awareness of Thier Physical Health. refahj. 24(92), : 4

URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4176-fa.html>

Extended Abstract

Introduction:

Although studies in the topic of women's health in Iran have increased significantly in the last few decades; However, the high level of malnutrition, food poverty, and unhealthy nutrition among women and the problems caused by it, such as anemia due to iron deficiency, prevalence of obesity, osteoporosis, prevalence of menstrual problems during puberty, increase in common pregnancy problems such as unsafe childbirth, unwanted pregnancy, abortion and increase in diseases and cancers related to women such as breast cancer, and uterine cancer show that there is still a lack of serious attention to the issue of women's physical health in the country. The importance of paying attention to women's physical health is due to the fact that other traits of health such as mental and social health are fulfilled if women have physical health first. In the meantime, apart from medical issues, what seems to have received less attention is effective media awareness to women in order to prevent the occurrence of physical problems and diseases or better management of these problems and diseases.

On the other hand, nowadays, the expansion of mobile-oriented social networks such as Instagram has caused these networks to be taken seriously by many health professionals and healthcare organizations, so that they have turned these networks into a suitable and cost-effective tool to reach a large number of users, health education and effective health communication with the aim of preventing diseases and improving the health of society, including women. Accordingly, the current research aims to examine the effect of using health social networks on women's awareness of their physical health and test the following hypotheses:

The main hypothesis:

It seems that the use of health social networks has a positive and significant effect on women's awareness of their physical health.

The sub-hypotheses:

The use of health social networks has a significant efficacy on women's awareness about issues related to:

1. Physical health during puberty;
2. Malnutrition and obesity;
3. Care during pregnancy and post-pregnancy care; and
4. Women's diseases and cancers.

Method

In terms of orientation and purpose, this research was practical research and in terms of nature, it was descriptive-explanatory research which was conducted as an online survey on the Instagram social network. The statistical population for this study included all Iranian female users aged 20 to 60 from diverse parts of the world who were the members of the selected Instagram pages related to women's physical health. These pages had posts and contents very close to the categories of girls' puberty, malnutrition and obesity in women, issues related to pregnancy, and women's diseases and cancers. Based on the Karjesi-Morgan's table, a sample size of 384 (for a large statistical population) was selected and participated in the research using available sampling method. In this study, in order to collect and measure the research variables, a 21-item researcher-made questionnaire was prepared. The nine items of this questionnaire were related to measuring the impact of health social networks through the sum of the three dimensions of the extent of use, the type of use, and the level of confidence in health social networks, and the other 12 items were related to measuring the women's awareness of physical health which was based on four dimensions of the physical health during puberty, malnutrition and obesity, care during pregnancy and post-pregnancy care, and women's diseases and cancers. The validity of the research questionnaire was checked and confirmed by the content validity method, and its reliability by the Cronach alpha method. To carry out the research, by messaging the admins of the selected pages and communicating with them, it was agreed that the link of the research questionnaire, which was made electronically with Purline, would be placed in the stories of these pages and would be filled out by Iranian female users aged 20 to 60 who were members of these pages and were willing to participate in the research. The questionnaires were completed within three days and reached

the desired quorum, and then the obtained data were analyzed by SPSS statistical analysis software with descriptive and inferential statistics methods.

Findings

According to the results of the study, the mean of the impact of health social networks (the mean of the extent of use, the type of use and the plane of trust in health social networks) in the studied sample is equal to 3.56 and its dimensions, the extent of use of health social networks with 3.60 of a mean the type of use of health social networks by a mean of 3.56 and the level of trust in health social networks with the average of 3.52 are in the first to third priority respectively. Also, the mean of the variable of women's awareness of physical health (the mean of physical health during puberty, malnutrition and obesity, care during pregnancy and post-pregnancy care, women's diseases and cancers) in the studied sample is equal to 3.60, and its dimensions, the awareness about care during pregnancy and post-pregnancy care with a mean of 3.69, the awareness about physical health during puberty with a mean of 3.60, the awareness about malnutrition and obesity with a mean of 3.52, and the awareness about women's diseases and cancers through health social networks with a mean of 3.50 are in first to fourth priority respectively.

The results of research hypotheses through Pearson's correlation test showed that the use of health social networks affects women's awareness of their physical health and its dimensions, including physical health during puberty, issues related to malnutrition and obesity, care during pregnancy and post-pregnancy care, and women's diseases and cancers were found to have a positive and significant effect (Table 1).

Table 1- The results of investigating research hypotheses through the Pearson's correlation test (Independent Variable: health social networks)

hypotheses	Dependent Variables	Pearson Correlation (r)	N	P-value	Result
main hypothesis	Women's physical health	0.686	384	0.001	Confirmed
sub-hypothesis 1	Puberty health	0.571	384	0.001	Confirmed
sub-hypothesis 2	Malnutrition and obesity	0.565	384	0.001	Confirmed
sub-hypothesis 3	care during pregnancy and post-pregnancy care	0.534	384	0.001	Confirmed
sub-hypothesis 4	Women's diseases and cancers	0.584	384	0.001	Confirmed

Discussion

The results of research hypotheses showed that utilizing health social networks have an affirmative significant impact on women's knowledge of their physical health (0.686) and all its dimensions, including puberty health (0.571), malnutrition and obesity (0.565), care during pregnancy and post-pregnancy care (0.534), and women's diseases and cancers (0.584). These findings are in line with the research findings of Nastasi et al. (2018), Abbasi, Ahmadian, and Farrahi (2019a), Ferdousi and Deghani (2019) as well as the findings of Biancovilli, Makszin, and Csongor's (2021) research study. Therefore, health social networks can be regarded as a suitable tool for women's awareness of their physical health and the consequences of this issue can increase the potential ability to make informed decisions during illness, reducing health-threatening risks, increasing disease prevention, increasing the quality of life, and increasing the quality of self-care in women.

Ethical considerations

Authors' contributions: All authors contributed in the production of the research.

Funding: The present study did not have any sponsors.

Research ethics: In this article, all rights related to research ethics have been respected.

مقدمه

امروزه عصر فناوریهای نوین ارتباطی و شبکه‌های اجتماعی ما را با جهان جدیدی مواجه کرده که شیوه تفکر، نوشتار، گفتار و ساختار روابطمان را متحول کرده است (رونقی، ۲۰۲۲). عصری که به‌موجب آن، جهان پیرامون ما در حال برداشتن گامی جدید برای استفاده از انواع رسانه برای فرم‌دهی و تغییر نگرش افکار و رفتارهای مخاطب در تمامی زمینه‌ها از جمله سلامت است (دمپسی^۱، ۲۰۲۰). در این میان، شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌مثابه رسانه‌هایی نوین که شخصی و خارج از نقشه قدرت هستند (کبیری و همکاران، ۲۰۱۹) از زمان ظهور در اواخر دهه ۹۰ میلادی در روند تکاملی خود تا سال ۲۰۰۳ و تاکنون به‌واسطه ایجاد امکان برقراری ارتباط سریع هم‌زمان و غیرهم‌زمان، دسترسی به حجم زیادی از اطلاعات و انتشار گسترده آن، توانسته‌اند توجه میلیون‌ها کاربر را از سراسر دنیا به خود جلب کنند. همچنین به دلیل رشد روزافزون تعداد اعضا و بعد تأثیرگذاری بر فضای واقعی، در یک دهه اخیر از پدیده‌هایی موقتی به پدیده‌هایی جهانی تبدیل شوند (نیرومند و ذهابی، ۲۰۱۵).

همین مسئله، باعث شده است تا در حوزه سلامت هم شبکه‌های اجتماعی به منبع پویا ارتباطات سلامت تبدیل شوند (بیانکوویلی^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). در حقیقت امروزه بخش مهم و تأثیرگذاری از اطلاعات موجود در شبکه‌های اجتماعی، مطالب حوزه سلامت و درمان است (دهقان‌نیری و همکاران، ۲۰۱۶).

از سویی، تأمین و تحقق سلامت یکی از عوامل مهم ارزیابی شاخص توسعه‌یافتگی کشورها محسوب می‌شود. این پدیده متأثر از تغییرات جوامع و اهمیت یافتن حقوق بشر و حقوق شهروندی و مطالعات حوزه سلامت زنان رشد گسترده‌ای داشته و به‌منزله پیوستاری

1. Dempsey
2. Biancovilli

منبعث از شرایط بیولوژیکی، سبک زندگی فردی، شرایط اجتماعی و اقتصادی زنان بازتعریف می‌شود (آذری و بهرامی، ۲۰۲۰).

سازمان بهداشت جهانی به‌عنوان مهم‌ترین نهاد بین‌المللی متولی بهداشت و سلامت، سلامت را حالت رفاه و آسایش کامل جسمی، روانی و اجتماعی تعریف می‌کند (شریفی و همکاران، ۲۰۲۰). بنا بر این تعریف، سلامتی دارای ابعاد مختلفی است که در این پژوهش بعد جسمانی موردتوجه است. در این زمینه، اگرچه مطالعات حوزه سلامت زنان در ایران در چند دهه اخیر رشد چشمگیری داشته است؛ اما برنامه‌های مایه‌کوبی ناکافی و نامناسب برای دختران، بالابودن سوءتغذیه و فقر غذایی یا تغذیه ناسالم در زنان و مشکلات ناشی از آن همچون کم‌خونی ناشی از فقر آهن، شیوع چاقی، پوکی استخوان، شیوع بالای ناتوانی و اختلالات حرکتی در زنان سالمند، کمبود یا فقدان مراقبت‌های عمومی مربوط به پزشکی زنان، افزایش بیماری‌های مقاربتی، افزایش مشکلات قاعدگی دوران بلوغ، افزایش مشکلات شایع دوران باروری همچون زایمان غیرایمن، حاملگی ناخواسته، سقط و افزایش بیماری‌ها و سرطانهای خاص زنان همچون سرطان پستان و سرطان رحم (ودادحیر و همکاران، ۲۰۰۸؛ احمدی و همکاران، ۲۰۱۲؛ گلابی و همکاران، ۲۰۱۶) حکایت از این واقعیت دارد که در کشور ما هنوز به مسئله سلامت جسمی زنان توجه جدی نمی‌شود.

در این میان جدای از مسائل پزشکی حوزه سلامت جسمانی زنان آنچه به نظر می‌رسد در تشدید مشکلات حوزه سلامت جسمانی زنان نقش دارد و کمتر به آن توجه شده است، مسئله پرداخت و آگاهی‌بخشی مؤثر رسانه‌ای به زنان برای پیشگیری از بروز مشکلات و بیماری‌های جسمانی و یا مدیریت بهتر این مشکلات و بیماری‌هاست. شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌عنوان مؤثرترین فضای ارتباط جمعی در دنیای امروز محسوب می‌شوند که با وجود عمر محدود خود، از ضریب نفوذ نسبتاً بالایی در میان کاربران برخوردارند (بهمنی و محمدی شکیب، ۲۰۱۵)؛ بنابراین، یکی از ابزارهایی که می‌تواند امکانات مختلفی را در اختیار افراد در

حوزه سلامت بگذارد شبکه‌های اجتماعی مجازی است (شریفی و همکاران، ۲۰۲۰). از این رو، به نظر می‌رسد استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت جسمانی زنان باید در جامعه به گفتمان سلامت تبدیل شود چراکه چنین گفتمانی، می‌تواند تأثیری بالقوه بر پیشبرد سلامت جسمانی زنان و کیفیت زندگی زنان داشته باشد و به همان نسبت موجب کاهش هزینه‌های مربوط به مراقبت‌های بهداشتی و سلامتی زنان و همچنین کاهش هزینه‌های نظام سلامت کشور شود.

در این راستا، این پژوهش بر آن است تا با بررسی نقش استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود بپردازد و به این سؤال اساسی پاسخ دهد که آیا استفاده زنان از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت بر آگاهی آنها از سلامت جسمی خود تأثیر معنی‌داری دارد؟

پیشینه تجربی

امروزه مبحث زن و رسانه‌ها، از اصلی‌ترین موضوعاتی است که توجه اندیشمندان، جامعه‌شناسان و به‌ویژه دست‌اندرکاران مسائل زنان را به خود جلب کرده است و در این میان، کارکردهای ارتباطی کاملاً منحصربه‌فرد شبکه‌های اجتماعی در قیاس با رسانه‌های سنتی، موضوع آثار و کارکرد آن را بر زنان و ارزشهای اساسی حاکم بر این حوزه به موضوع مهمی در ادبیات و برنامه‌های پژوهشی پیرامون شبکه‌های اجتماعی تبدیل کرده است (شریفی و همکاران، ۲۰۲۰) به طوری که در حوزه سلامت زنان هم نقش و تأثیر شبکه‌های اجتماعی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است.

برای نمونه بیانکوویلی و همکاران (۲۰۲۱) اعتبار و محتوای مطالب به اشتراک گذاشته شده در زمینه سرطان سینه در شبکه‌های اجتماعی، آکسار^۱ و همکاران (۲۰۲۰) تأثیر شبکه‌های

1. Aksar

اجتماعی بر بهزیستی روانی زنان، بکالو^۱ و همکاران (۲۰۱۹) ارتباط استفاده از شبکه‌های اجتماعی با بهزیستی اجتماعی، سلامت روانی مثبت و سلامت خودارزیابی در زنان، عباسی و همکاران (۲۰۱۹) نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین و نقش آنها در به اشتراک‌گذاری اطلاعات سلامت در میان زنان باردار و کریمی و تافته (۲۰۱۷) رابطه بین تنوع محتوایی در شبکه‌های اجتماعی مجازی با میزان سلامت اجتماعی زنان را مورد مطالعه قرار دادند.

بررسی پیشینه موضوع نشان می‌دهد که در بسیاری از تحقیقات انجام‌شده در حوزه شبکه‌های اجتماعی و سلامت زنان، ابعاد سلامت اجتماعی و روانی زنان با اهمیت‌تر از بعد سلامت جسمانی آنها درک و برداشت شده است. علاوه بر این، در تحقیقات اندکی هم که سلامت جسمی مورد توجه قرار گرفته، بیشتر تمرکز این پژوهشها بر بررسی محتوای به اشتراک گذاشته شده در زمینه یک مسئله زنانه یا یک بیماری خاص بوده است و به سلامت جسمی زنان به عنوان یک موضوع کلان نگریسته نشده است.

این در حالی است که در سند توسعه پایدار^۲، به عنوان یکی از اسناد جدید بین‌المللی، تضمین زندگی سالم و بهبود تندرستی همه افراد به‌ویژه زنان در تمام سنین مورد تأکید قرار گرفته است و نسبت مرگ و میر مادران، تضمین دسترسی جهانی به خدمات بهداشتی و درمانی در حوزه مسائل جنسی و باروری، پایان‌دادن به بیماریهای همه‌گیر و غیره از اهداف آن ذکر شده است. با دقت در سند مزبور آشکار می‌شود مفهوم سلامت در این سند بیشتر روی سلامت جسمی زنان تمرکز داشته است (آذری و بهرامی، ۲۰۲۰).

در حقیقت سلامت جسمی به‌منزله اصلی‌ترین و پایه‌ای‌ترین حق سلامت شناخته می‌شود و بنابراین، دیگر ابعاد سلامت زنان در صورتی محقق می‌شود که زنان نخست از سلامت جسمانی برخوردار باشند.

1. Bekalu
2. Sustainable Development Goals (SDG)

بنابراین از آنجاکه تاکنون، پژوهشی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت زنان را که متمرکز بر سلامت جسمانی با رویکردی جامع باشد و پوشش وسیع‌تری از سلامت جسمی زن را دربرگیرد، مورد مطالعه و بررسی قرار نداده است و علاوه بر این، انجام چنین پژوهشی می‌تواند به تأمین اطلاعات مبتنی بر جامعه و آشکارسازی واقعیتهای جامعه پیرامون این موضوع همچنین انعکاس نتایج به سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مجریان برای مداخلات ارزشمند برای رفع نیازها و تنگناهای سلامت جسمی زنان و بهبود وضعیت آنان از طریق استفاده هدفمند و مؤثر از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت کمک کند؛ انجام این پژوهش ضروری به نظر می‌رسد.

چارچوب نظری و فرضیات

نظریه غنای رسانه‌ای که یکی از نظریه‌های مطرح در زمینه تکنولوژی ارتباطی فضای مجازی است، معتقد است توانایی تأثیرگذاری رسانه‌ها بر جامعه و افراد به ظرفیت رسانه‌ها در انتقال پیامها بستگی دارد. این نظریه، رسانه‌ای را دارای غنای بیشتر می‌داند که میزان توانایی آن در انتقال اطلاعات بیشتر باشد (مهدی‌زاده و توفیقی، ۲۰۱۵). بر اساس این نظریه، شبکه‌های اجتماعی که آخرین شکل رسانه اجتماعی هستند (امانتی و همکاران، ۲۰۲۰)؛ به دلیل ویژگیهای منحصر به فردی همچون قابلیت دسترسی دائم، تشدید شدن واقعیت، جهانی بودن، فرازمانی، فرامکانی و چندرسانه‌ای بودن (نیازی و همکاران، ۲۰۲۰)، دارای غنای رسانه‌ای زیادی هستند که محل گردهمایی صدها میلیون کاربر اینترنت هستند که به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند (سیف‌اللهی و شاطری، ۲۰۱۵).

در این شبکه‌ها علاقه یا نیاز مشترک می‌تواند با توجه به نوع استفاده کاربر، میزان استفاده کاربر و میزان اعتماد کاربر به این شبکه‌ها عنصری پیونددهنده باشد که باعث می‌شود تا عوامل مرتبط حتی بدون حضور فیزیکی احساس کنند که در یک اجتماع و جمع حقیقی

قرار گرفته‌اند (نیازی و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین کنشهای فردگرایانه و جمع‌گرایانه در سطوح مختلف در شبکه‌های اجتماعی مجازی دیده می‌شود (رضایی و غلامزاده، ۲۰۱۸) و افزون‌براین، این شبکه‌ها در عمومی‌سازی و ایجاد باور به علم نقش دارند (شریفی و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس این، امروزه کاربرد شبکه‌های اجتماعی در همه حوزه‌ها از جمله حوزه سلامت جسمی زنان مطرح است.

از طرفی، یکی از نظریات مطرح در تبیین سلامت، نظریه زیست - پزشکی^۱ است که آن را تحویل‌گرایی زیست‌شناختی نیز می‌خوانند؛ چون انسان را به ارگانیسم بیولوژیک و پزشکی را به شاخه‌ای از زیست‌شناسی تحویل می‌کند.

کریستوفر بورس^۲ (۱۹۷۷) در تحلیل مفهوم زیست‌شناختی سلامت، بسیار کار کرده است. از دیدگاه وی، فرد به شرطی از سلامت جسمی برخوردار است که بدن او با چنان کیفیتی کار کند که حداقل در سطح کفایت کارکردهایی که گونه مربوطه او نوعاً دارند، باشد (بورس، ۱۹۷۷).

بنابراین، هنگامی که بحث جنسیت و سلامت جسمی به میان می‌آید، سلامت جسمانی زنان از آن نظر جدای از سلامت مردان قابل مطالعه و بررسی است که اگرچه زنان از نظر جسمانی تا حد زیادی مشابه مردان هستند، اما به دلیل وضعیت فیزیولوژیک دستگاه تولیدمثل و بارداری که مختص زنان است (عباسی و همکاران، ۲۰۱۹)، وضعیت بلوغ جسمی که در زنان زودتر از مردان اتفاق می‌افتد (وطن‌پرست و همکاران، ۲۰۲۱)، مسئله سوءتغذیه و چاقی که در زنان سطح بالاتری نسبت به مردان دارد (ودادهیر و همکاران، ۲۰۰۸؛ گلابی و همکاران، ۲۰۱۶) و بیماریها و سرطانهای خاص زنان همچون فیبروم رحم، کیست تخمدان، چسبندگی رحم، عفونت واژن، تنبلی تخمدان، آبسه پستان، سرطان سینه که بیشترین نسبت

---

1. Biomedical Theory
2. Boorse

مرگ‌ومیر را در بین دیگر سرطانها در بین زنان دارد و یا سرطان رحم که از شایع‌ترین نوع سرطانها در دستگاه تناسلی زنان است و ... (فیضی و همکاران، ۲۰۲۰؛ حسینیان سراج‌له‌لو، ۲۰۲۱) متفاوت است.

در این پژوهش، سلامت جسمی زنان از چهار منظر سلامت دوره بلوغ، سوء‌تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان مورد توجه بوده است.

الف- شبکه‌های اجتماعی و سلامت جسمی زنان

در بحث ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی و سلامت جسمی زنان، می‌توان ادعا کرد که رابطه بین شبکه‌های اجتماعی و سلامت یک رابطه دوجانبه است چراکه از سویی، ارتقای سلامت موضوع مهمی برای شبکه‌های اجتماعی محسوب می‌شود و از سوی دیگر حوزه سلامت، با توجه به رسالتی که در ارائه اطلاعات دارد، به شبکه‌های اجتماعی نیازمند است (ابراهیمی، ۲۰۱۷).

این مهم، به‌ویژه با توجه به افزایش تعداد سایتها و وبلاگهای زنان و پایگاههای اطلاع‌رسانی در حوزه سلامت روی این شبکه‌های جهانی، جدی گرفته شدن شبکه‌های اجتماعی توسط بسیاری از متخصصان سلامت زنان و سازمانهای مراقبتهای بهداشتی، افزایش مالکیت تلفن همراه و گسترش شبکه‌های اجتماعی موبایل محوری چون اینستاگرام، همچنین ابزاری مناسب و مقرون‌به‌صرفه بودن برای دسترسی به خیل وسیعی از کاربران، آموزش سلامت و ارتباطات سلامت باعث شده تا جستجوی اطلاعات سلامت از طریق این شبکه‌ها افزایش چشمگیری داشته باشد (بیکمورا^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ بهکالی^۲ و همکاران، ۲۰۱۹؛ بیانکوویلی و همکاران، ۲۰۲۱). بر اساس این:

1. Bickmore
2. Bahkali

فرضیه اصلی تحقیق عبارت است از: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت، بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود تأثیر دارد.

ب- شبکه‌های اجتماعی و سلامت بلوغ دختران

دوره بلوغ در دختران زودتر از پسران آغاز می‌شود. در این دوره، دختران تغییرات جسمانی زیادی همچون رشد و بزرگ شدن سینه‌ها، دوره‌های قاعدگی، افزایش و رشد قد و ... را تجربه می‌کنند. همچنین این دوره، زمان کسب قدرت باروری در دختران است و ممکن است بسیاری از مشکلات مخاطره‌آمیز جسمی برای آنها به دلیل عدم آگاهی از مکانیسم‌های بدنشان در دوران بلوغ و قاعدگی رخ دهد (وطن‌پرست و همکاران، ۲۰۲۱). از سویی، با توجه به فرهنگ سنتی حاکم بر جوامع اسلامی و تابوهایی که در زمینه آگاهی‌بخشی رسانه‌ای و عمومی مؤثر در مورد مسائل مرتبط با سلامت جنسی زنان و بلوغ وجود دارد، بسیاری از دختران نمی‌توانند آگاهی و دانش کافی در زمینه مسائل مرتبط با سلامت جسمی بلوغ خود را از مدارس یا خانواده و جامعه کسب کنند (آکساز و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس این، با توجه به عمومی شدن دسترسی به شبکه‌های اجتماعی مجازی و افزایش تعداد پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در زمینه مسائل مربوط به بلوغ در دختران روی این شبکه‌ها، می‌توان مدعی شد شبکه‌های اجتماعی می‌توانند در آگاهی‌بخشی به دختران و خانواده‌های ایشان در این زمینه سودمند باشند. بر اساس این:

فرضیه فرعی اول تحقیق عبارت است از: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت، بر آگاهی زنان در زمینه سلامت جسمانی دوره بلوغ تأثیر دارد.

ج- شبکه‌های اجتماعی و سوء تغذیه و چاقی

تحلیل وضعیت تغذیه جامعه ایرانی حاکی از آن است که در حال حاضر سوء تغذیه و

فقر غذایی به‌ویژه در مورد زنان افزایش یافته است؛ به‌طوری‌که حدود ۳۰ درصد از زنان ایرانی بین ۱۵ تا ۴۹ ساله دچار کم‌خونی هستند؛ کمبود ید در زنان ایرانی دو برابر مردان است و البته کمبود آهن، روی و ویتامینها و به‌طور کلی سوء تغذیه را هم بایستی به این موارد اضافه کرد.

همچنین ۴۵ درصد زنان ایرانی ۱۵ تا ۶۴ ساله دچار اضافه‌وزن و چاقی ناشی از تغذیه ناسالم هستند که پرداخت رسانه‌ای ناکافی در این زمینه و نبود آگاهی‌بخشی مؤثر به آنها از علل اصلی شیوع این مشکلات است (ودادهیر و همکاران، ۲۰۰۸؛ گللابی و همکاران، ۲۰۱۶). از این رو، می‌توان مدعی شد شبکه‌های اجتماعی فعال در حوزه سلامت زنان، با توجه به قابلیت‌های فراوان این شبکه‌ها که پیش‌تر ذکر شد، می‌توانند زنان را قادر کنند تا حجم عظیمی از اطلاعات سلامت را در زمینه مسائل تغذیه، سوء تغذیه و چاقی، از متخصصین سلامت و سازمان‌های سلامت‌محور بسته به نوع نیازشان دریافت کنند. بر اساس این: فرضیه فرعی دوم تحقیق عبارت است از: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت، بر آگاهی زنان در زمینه مسائل مربوط به سوء تغذیه و چاقی تأثیر دارد.

د- شبکه‌های اجتماعی و مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن

مسئله سلامت جسمانی زنان در دوران بارداری و پس‌از آن، به دلیل وضعیت فیزیولوژیک و تغییراتی که در بدن آنها بر اثر حاملگی اتفاق می‌افتد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بدین لحاظ، افزایش سطح آگاهی زنان باردار در زمینه مسائل مربوط به سلامت جسمی خود، به دو دلیل حائز اهمیت است؛ نخست ممکن است این اولین تجربه بارداری ایشان باشد؛ دوم اینکه توجه به سلامت جسمی در دوران بارداری و پس‌از آن، تأثیر مستقیمی بر سلامت جنین و نوزاد خواهد داشت؛ بنابراین، از آنجاکه برخی زنان در این دوران، در طی ویزیت‌های حضوری با پزشک خود، اطلاعات کافی به دست نمی‌آورند، ممکن است برای جبران این

شکاف اطلاعاتی، به سوی فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی فراگیر از قبیل اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی متمایل شوند (عباسی و همکاران، ۲۰۱۹)؛ زیرا همان‌گونه که نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهد شبکه‌های اجتماعی پتانسیل بهبود سلامت زنان را به‌ویژه در کشورهای جهان سوم از طریق آموزش و ارتقای سلامت دارند (بهکالی و همکاران، ۲۰۱۹).

بر اساس این:

فرضیه فرعی سوم تحقیق عبارت است از: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت، بر آگاهی زنان در زمینه مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن تأثیر دارد.

ه- شبکه‌های اجتماعی و بیماریها و سرطانهای زنان

اگرچه بیماریها و سرطانهای شایع در بین زنان زیاد است اما در بیشتر موارد چنانچه به فرد آگاهی‌بخشی لازم داده شود و این بیماریها در مراحل اولیه تشخیص و درمان شوند؛ ایشان می‌تواند از این بیماریها پیشگیری کنند و یا مدیریت بهتری روی بیماری خود داشته باشند. در این راستا، اسناد سیاست‌گذاری سلامت در سالهای اخیر نشان می‌دهد قابلیت دسترسی فراوان به اطلاعات سلامتی از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی سبب ظهور بیماران بسیار آگاهی می‌شود که برای ارزیابی خطرات و منافع شیوه‌های درمانی متفاوت تواناترند (نستاسی^۱ و همکاران ۲۰۱۸؛ فردوسی و دهقانی، ۲۰۱۹).

بر اساس این:

فرضیه فرعی چهارم تحقیق عبارت است از: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت، بر آگاهی زنان در زمینه بیماریها و سرطانهای زنان تأثیر دارد.

روش

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ ماهیت، توصیفی تبیینی بوده که به صورت پیمایشی و از طریق نظرسنجی آنلاین در شبکه اجتماعی اینستاگرام طی مدت زمان تقریبی شش ماه از فروردین ماه ۱۴۰۱ تا شهریورماه ۱۴۰۱ خورشیدی انجام شده است. این پژوهش، با توجه به فیلتر بودن اکثر شبکه‌های اجتماعی در ایران همچنین به دلیل اینکه بر اساس آمار، تعداد کاربران ایرانی اینستاگرام حدود ۲۴ میلیون نفر تخمین زده شده که این میزان به معنای استفاده ۳۰ درصدی جمعیت ایران از اینستاگرام است که بیش از نیمی از آنها را زنان تشکیل می‌دهند (رحمانی تهرانی، ۲۰۲۱)، بر کاربران شبکه اجتماعی اینستاگرام متمرکز بوده است. روند اجرای پژوهش بدین صورت بوده است که نخست ۱۵ سایت، وبلاگ و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی که به طور تخصصی در حوزه سلامت زنان در شبکه اجتماعی اینستاگرام فعال بودند، بررسی شدند سپس از بین این صفحات، چند صفحه تخصصی که در مجموع تعداد کاربران آنها بیش از ۲۲۸۰۰ نفر می‌شد و علاوه بر این، بیشتر پستها و مطالب منتشر شده در آنها حوزه سلامت جسمی زنان و مقوله‌های بلوغ دختران، سوء تغذیه و چاقی در زنان، مسائل مرتبط با بارداری و بیماریها و سرطانهای زنان را پوشش می‌داد و صحت و سقم مطالب به اشتراک گذاشته شده این صفحات هم با بررسی چندی از متخصصین حوزه سلامت زنان مورد تأیید قرار گرفته بود، انتخاب شدند.

در مرحله بعد، از طریق برقراری ارتباط با ادمین این صفحات، هدف پژوهش شرح داده شد و موافقت آنها برای شرکت در پژوهش کسب شد. جامعه آماری پژوهش همه کاربران زن ایرانی ۲۰ تا ۶۰ ساله (از هر جای جهان) که عضو صفحات اینستاگرامی منتخب بودند، در نظر گرفته شد که با توجه به پیشنهاد جدول کرجسی - مورگان برای جامعه آماری بسیار بزرگ، حجم نمونه تحقیق ۳۸۴ نفر انتخاب شد و به روش نمونه‌گیری در دسترس در

پژوهش شرکت داده شدند.

گردآوری داده‌ها در این پژوهش از طریق یک پرسشنامه محقق ساخته ۲۱ گویه‌ای انجام شده است. این پرسشنامه که با پرس‌لاین به صورت الکترونیکی در آمده بود تا رسیدن به حجم نمونه مورد نظر در استوری این صفحات منتخب قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در قالب روشهای آمار توصیفی و آمار استنباطی توسط نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS ویراست ۲۱ انجام شد.

شرح پرسشنامه پژوهش به صورت زیر است:

بخش اول: اطلاعات جمعیت‌شناختی پژوهش، شامل سن، میزان تحصیلات، شغل، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان و محل سکونت بوده است.

بخش دوم: سنجش تأثیر شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت از طریق ۹ گویه (۱-۹) و سه بعد میزان استفاده، نوع استفاده و میزان اعتماد در طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت با گزینه‌های خیلی کم تا خیلی زیاد که با اعداد یک تا پنج به صورت مستقیم نمره‌گذاری شده است؛ انجام شده است. در جدول ۱ گویه‌های این بخش از پرسشنامه ارائه شده است.

جدول ۱. گویه‌های مربوط به ابعاد شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت

ردیف	بعد	گویه
۱	میزان استفاده	من بخشی از اوقات فراغت روزانه خود را در صفحات سلامت شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانم.
۲		من عضو فعال صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی هستم.
۳		من به طور مستمر از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنم.

ردیف	بعد	گویه
۴	استفاده	من از شبکه‌های اجتماعی سلامت برای جستجوی نظرات پزشکان و متخصصان در زمینه مسائل مرتبط با سلامت زنان استفاده می‌کنم.
۵		من از شبکه‌های اجتماعی سلامت برای به اشتراک‌گذاری تجربیات سلامتی خود استفاده می‌کنم.
۶		من از شبکه‌های اجتماعی سلامت جهت افزایش آگاهی و بهره‌گیری خود از مطالب علمی منتشر شده در زمینه سلامت زنان استفاده می‌کنم.
۷	بازار	من به اطلاعات منتشر شده در صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی اعتماد و اطمینان دارم.
۸		من در زمینه به اشتراک‌گذاری و بحث درباره اطلاعات سلامت شخصی خود در شبکه‌های اجتماعی سلامت نگرانی‌ای در مورد حفظ حریم خصوصی و محرمانه ماندن اطلاعات خویش ندارم.
۹		من به افراد و دانش و تجربیات آنها از متخصصان و داوران حوزه سلامت زنان گرفته تا کاربران شبکه‌های اجتماعی سلامت اطمینان دارم.

بخش سوم: سنجش آگاهی زنان از سلامت جسمی خود از طریق ۱۲ گویه (۱۰-۲۱) و چهار بعد سلامت جسمانی دوره بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان در طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت با گزینه‌های خیلی کم تا خیلی زیاد که با اعداد یک تا پنج به صورت مستقیم نمره‌گذاری شده است؛ انجام شده است. در جدول ۲ گویه‌های این بخش از پرسشنامه ارائه شده است.

جدول ۲. گویه‌های مربوط به ابعاد سلامت جسمانی زنان

ردیف	بعد	گویه
۱۰	سلامت جسمانی دوره بلوغ	من فکر می‌کنم مطالب و اطلاعات منتشر شده در زمینه سلامت جسمانی بلوغ دختران (مانند افزایش و رشد طبیعی قد، رشد طبیعی استخوان‌ها، سینه و ...) در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی به افزایش آگاهی دختران و خانواده آنها در این زمینه کمک می‌کند.
۱۱		من فکر می‌کنم به اشتراک‌گذاری تجربه مشکلات جسمانی‌ای که می‌تواند برای دختران در دوره بلوغ پیش آید (مانند رشد غیرطبیعی اندام‌ها، مشکلات قاعدگی و ...) در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند در افزایش دانش و آگاهی دختران و خانواده‌های آنها مؤثر باشد.
۱۲		من فکر می‌کنم امروزه به دلیل توسعه و استفاده همگانی از شبکه‌های اجتماعی، نوشتن مطالب و اطلاعات موثق از سوی پرشکان و داوران در زمینه سلامت بلوغ دختران در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت بالا بردن آگاهی زنان جامعه ضرورت دارد.
۱۳	سلامت تغذیه و چاقی	من فکر می‌کنم مطالب و اطلاعات منتشر شده در زمینه مسائل تغذیه‌ای زنان در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی بر تصمیمات سلامت زنان در استفاده از تغذیه سالم مؤثر می‌باشد.
۱۴		من فکر می‌کنم به اشتراک‌گذاری مطالب و اطلاعات درخصوص مشکلات مربوط به سوء تغذیه و چاقی زنان در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به افزایش آگاهی و دانش زنان در این زمینه کمک کند.
۱۵		من فکر می‌کنم امروزه به دلیل توسعه و استفاده همگانی از شبکه‌های اجتماعی، نوشتن مطالب و اطلاعات موثق از سوی پرشکان و داوران در زمینه مسائل تغذیه‌ای زنان و مشکلات ناشی از سوء تغذیه و چاقی در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت بالا بردن آگاهی زنان جامعه ضرورت دارد.

ردیف	بعد	گویه
۱۶	پراقت‌های دوران بارداری و پس از آن	من فکر می‌کنم به اشتراک‌گذاری مطالب و اطلاعات در زمینه مشکلات دوران بارداری و پس از آن (مانند کم‌خونی، ورم، فشار خون، خونریزی، و ...) در صفحات تخصصی مربوط به سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت آگاهی‌بخشی به زنان بااهمیت است.
۱۷		من فکر می‌کنم تجربیات و اطلاعات به اشتراک گذاشته شده مرتبط با مسائل بارداری در شبکه‌های اجتماعی سلامت زنان می‌تواند در افزایش آگاهی زنان مفید و سودمند باشد.
۱۸		من فکر می‌کنم امروزه به دلیل توسعه و استفاده همگانی از شبکه‌های اجتماعی، نوشتن مطالب و اطلاعات موثق از سوی پرشکان و داوران در زمینه مسائل مرتبط با مراقبت‌های دوران بارداری و پس از آن در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت بالا بردن آگاهی زنان جامعه ضرورت دارد.
۱۹	تجربیات و سرطان‌های زنان	من فکر می‌کنم مطالب و اطلاعات منتشر شده در زمینه بیماری‌ها و سرطان‌های مربوط به زنان (مانند علایم و نشانه‌ها، چگونگی روند پیشرفت بیماری، رژیم غذایی مربوط به بیماری و ...) در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت آگاهی‌بخشی به زنان بااهمیت است.
۲۰		من فکر می‌کنم تجربیات و اطلاعات به اشتراک گذاشته شده مرتبط با سرطان‌ها و بیماری‌های خاص زنان در شبکه‌های اجتماعی سلامت می‌تواند بر نحوه مدیریت بیماری یا مصرف برخی داروها و یا رویکرد رژیم غذایی توسط زنان سودمند باشد.
۲۱		من فکر می‌کنم امروزه به دلیل توسعه و استفاده همگانی از شبکه‌های اجتماعی، نوشتن مطالب و اطلاعات موثق از سوی پرشکان و داوران در زمینه مسائل مرتبط با بیماری‌ها و سرطان‌های زنان در صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی جهت بالا بردن آگاهی زنان جامعه ضرورت دارد.

روایی پرسشنامه تحقیق به روش روایی محتوایی که اساس آن مبتنی بر تأیید صاحب‌نظران فن است، توسط چندی از اساتید گروه جامعه‌شناسی دانشگاه الزهراء تهران بررسی و تأیید شده است. بررسی پایایی پرسشنامه هم به روش آلفای کرونباخ انجام شد و برای این منظور،

پرسشنامه تحقیق در بین ۳۰ نفر از نمونه آماری اجرا شد و نتایج به دست آمد. جدول ۳ نتایج بررسی پایایی پرسشنامه تحقیق را نشان می‌دهد و همان‌گونه که مشاهده می‌شود مقدار آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش و ابعاد آنها بیشتر از ۰/۷۰ به دست آمده است که نشان می‌دهد پرسشنامه تحقیق از پایایی لازم برخوردار است.

جدول ۳. نتایج بررسی پایایی پرسشنامه تحقیق به روش آلفای کرونباخ

متغیر / بعد	مقدار آلفای کرونباخ	تعداد گویه‌ها	تعداد آزمودنی‌ها
میزان استفاده	۰/۸۶۰	۳	۳۰
نوع استفاده	۰/۹۱۴	۳	۳۰
میزان اعتماد	۰/۷۱۱	۳	۳۰
شبکه‌های اجتماعی سلامت	۰/۷۴۵	۹	۳۰
سلامت بلوغ	۰/۹۴۳	۳	۳۰
سوء تغذیه و چاقی	۰/۸۸۸	۳	۳۰
مراقبت‌های دوران بارداری و پس از آن	۰/۹۰۴	۳	۳۰
بیماری‌ها و سرطان‌های زنان	۰/۸۶۶	۳	۳۰
سلامت جسمانی زنان	۰/۹۷۷	۱۵	۳۰

یافته‌ها

در این پژوهش ۳۸۴ نفر از کاربران زن ایرانی ۲۰ تا ۶۰ ساله ساکن شهرهای مختلف ایران و دیگر کشورهای جهان که عضو صفحات منتخب اینستاگرامی حوزه سلامت زنان بودند، در پیمایش شرکت کردند که از این تعداد، ۹۸/۴٪ از آنها ساکن شهرهای مختلف ایران و ۱/۶٪ هم ساکن خارج از کشور بودند. همچنین، ۱۲/۸٪ در رده سنی ۲۰ تا ۳۰ سال، ۳۳/۱٪ در رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال، ۳۴/۴٪ در رده سنی ۴۱ تا ۵۰ سال و ۱۹/۸٪ هم در رده

سنی ۵۱ تا ۶۰ سال قرار داشتند. میزان تحصیلات ۲۵/۸٪ از این افراد زیردیپلم و دیپلم، ۲/۳٪ فوق‌دیپلم، ۴۰/۴٪ لیسانس، ۲۷/۳٪ فوق‌لیسانس و ۴/۲٪ هم‌دکتری بوده است. از این تعداد، ۷۸/۶٪ شاغل و ۲۱/۴٪ خانه‌دار بودند. علاوه‌براین، ۷۸/۶٪ از شرکت‌کنندگان در پژوهش متأهل، مطلقه و بیوه بودند که از این تعداد، ۱۱/۳٪ بدون فرزند و ۸۸/۷٪ دارای فرزند بودند و ۲۱/۴٪ هم مجرد بودند.

بر اساس نتایج توصیفی تحقیق، از ۳۸۴ نفر زنان شرکت‌کننده در پیمایش، میزان استفاده ۶۰/۴ درصد آنها از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی (صرف اوقات فراغت روزانه در این صفحات، استفاده مستمر از این صفحات و عضو فعال بودن در این صفحات) زیاد و خیلی زیاد، ۳۰/۲ درصد متوسط و تنها ۹/۴ درصد کم و خیلی کم بوده است که این آمار حاکی از میزان استفاده قابل‌توجه زنان شرکت‌کننده در پیمایش از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی است.

همچنین نوع استفاده ۵۷/۶ درصد زنان شرکت‌کننده در پیمایش از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی (جستجوی نظرات پزشکان و متخصصان در زمینه مسائل مرتبط با سلامت زنان، اشتراک‌گذاری تجربیات سلامتی و استفاده از مطالب و اطلاعات صفحات تخصصی سلامت زنان برای افزایش دانش و آگاهی) زیاد و خیلی زیاد، ۳۰/۲ درصد متوسط و تنها ۱۲/۲ کم و خیلی کم بوده است که این آمار قابل‌توجه است. علاوه‌براین میزان اعتماد ۵۲/۹ درصد زنان شرکت‌کننده در پیمایش به صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی (میزان اعتماد به اطلاعات منتشرشده در صفحات تخصصی سلامت زنان و عدم نگرانی در مورد حفظ حریم خصوصی و محرمانه ماندن اطلاعات افراد در این صفحات) زیاد و خیلی زیاد، ۳۵/۱ درصد متوسط و تنها ۱۲/۰ کم و خیلی کم بوده است که این آمار حاکی از اعتماد بالا بیش از نیمی از این زنان به صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی است.

در جدول ۴ نمره آماره‌های توصیفی متغیر شبکه‌های اجتماعی سلامت و ابعاد آن شامل میزان استفاده، نوع استفاده و میزان اعتماد گزارش شده است.

جدول ۴. نمره آماره‌های توصیفی متغیر شبکه‌های اجتماعی سلامت و ابعاد آن

شاخص‌ها	متغیر و ابعاد آماره	شبکه‌های اجتماعی سلامت	میزان استفاده	نوع استفاده	میزان اعتماد
رضایت	میانگین	۳/۵۶	۳/۶۰	۳/۵۶	۳/۵۲
	اشتباه استاندارد میانگین	۰/۰۳۴	۰/۰۴۱	۰/۰۴۳	۰/۰۴۲
	میانه	۳/۵۶	۳/۶۷	۳/۶۷	۳/۶۷
توانمندی	انحراف معیار	۰/۶۷۲	۰/۸۰۴	۰/۸۳۹	۰/۸۳۰
	واریانس	۰/۴۵۱	۰/۶۴۶	۰/۷۰۴	۰/۶۸۸
	کمینه	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰
	بیشینه	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰
رضایت زنان	دامنه تغییرات	۴/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰
	کجی	-۰/۵۷۹	-۰/۷۵۸	-۰/۵۹۵	-۰/۳۳۱
	کشیدگی	۰/۹۰۸	۰/۶۱۶	۰/۱۴۰	-۰/۱۸۱
تعداد		۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴

با توجه به جدول ۴، نمره میانگین متغیر شبکه‌های اجتماعی سلامت (میانگین ابعاد میزان استفاده، نوع استفاده، میزان اعتماد به صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی) در نمونه مورد بررسی برابر ۳/۵۶ یا مقدار اشتباه استاندارد ۰/۰۳۴ به دست آمده که با توجه به این مقدار اشتباه استاندارد در سطح خطای ۰/۰۵، نمره میانگین متغیر شبکه‌های اجتماعی سلامت برای کل جامعه تحقیق (یعنی همه کاربران عضو چهار صفحه منتخب اینستاگرامی حوزه سلامت زنان که در این پژوهش شرکت کرده‌اند) بازه (۳/۴۹, ۳/۶۳) را به دست می‌دهد که نشان می‌دهد این متغیر، از میانگین مطلوبی در کل جامعه تحقیق برخوردار است. همچنین

با توجه به نمرات میانگین ابعاد متغیر شبکه‌های اجتماعی سلامت، به ترتیب میزان استفاده از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی، نوع استفاده از صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی و میزان اعتماد به صفحات تخصصی سلامت در شبکه‌های اجتماعی دارای اولویت اول تا سوم هستند.

همچنین بر اساس نتایج توصیفی تحقیق، از ۳۸۴ نفر زنان شرکت‌کننده در پیمایش، ۵۸/۱ درصد آنها معتقدند مطالب و اطلاعات منتشر شده در صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی درباره سلامت جسمانی بلوغ دختران و ارائه اطلاعات موثق از سوی پزشکان و داوران در این زمینه و به اشتراک‌گذاری تجربه مشکلات جسمانی‌ای که می‌تواند برای دختران در دوره بلوغ پیش آید، موجب آگاهی زیاد و خیلی زیاد زنان جامعه، ۳۱/۵ درصد معتقدند موجب آگاهی متوسط و ۱۰/۴ درصد هم معتقدند موجب آگاهی کم و خیلی کم زنان جامعه در این زمینه می‌شود.

همچنین ۵۵/۷ درصد زنان شرکت‌کننده در پیمایش معتقدند مطالب و اطلاعات منتشر شده در صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی درباره مسائل تغذیه‌ای زنان و ارائه اطلاعات موثق از سوی پزشکان و داوران در این زمینه و به اشتراک‌گذاری مشکلات مربوط به سوء تغذیه و چاقی زنان موجب آگاهی زیاد و خیلی زیاد زنان جامعه، ۳۲/۱ درصد معتقدند موجب آگاهی متوسط زنان جامعه و ۱۲/۲ درصد هم معتقدند موجب آگاهی کم و خیلی کم زنان جامعه در این زمینه می‌شود.

علاوه بر این ۶۴/۳ درصد زنان شرکت‌کننده در پیمایش معتقدند مطالب و اطلاعات منتشر شده در صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی درباره مشکلات دوران بارداری و پس‌از آن و ارائه اطلاعات موثق از سوی پزشکان و داوران در این زمینه و به اشتراک‌گذاری تجربیات زنان موجب آگاهی زیاد و خیلی زیاد زنان جامعه، ۲۷/۴ درصد معتقدند موجب آگاهی متوسط زنان جامعه و ۸/۳ درصد هم معتقدند موجب آگاهی کم و

خیلی کم زنان جامعه در زمینه مراقبتهای دوران بارداری و پس از آن می‌شود. همچنین ۵۵/۲ درصد زنان شرکت‌کننده در پیمایش معتقدند مطالب و اطلاعات منتشرشده در صفحات تخصصی سلامت زنان در شبکه‌های اجتماعی درباره بیماریها و سرطانهای مربوط به زنان و ارائه اطلاعات موثق از سوی پزشکان و داوران در این زمینه و به اشتراک‌گذاری تجربیات زنان درگیر با سرطانها و بیماریهای خاص زنان موجب آگاهی زیاد و خیلی زیاد زنان جامعه، ۳۰/۷ درصد معتقدند موجب آگاهی متوسط زنان جامعه و ۱۴/۱ درصد هم معتقدند موجب آگاهی کم و خیلی کم زنان جامعه در این زمینه‌ها می‌شود. در مجموع این آمار حاکی از این است که بیش از نیمی از زنان شرکت‌کننده در پیمایش، شبکه‌های اجتماعی سلامت را در زمینه آگاهی‌بخشی به زنان در زمینه سلامت جسمی بلوغ دختران، مشکلات مربوط به سوء تغذیه و چاقی، مسائل مربوط به مراقبتهای دوران بارداری و پس از آن و مسائل مربوط به بیماریها و سرطانهای زنان بسیار مفید می‌دانند. در جدول ۵ نمره آماره‌های توصیفی متغیر سلامت جسمانی زنان و ابعاد آن شامل سلامت بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس از آن و بیماریها و سرطانهای زنان گزارش شده است.

جدول ۵. نمره آماره‌های توصیفی متغیر سلامت جسمانی زنان و ابعاد آن

شاخص‌ها	متغیر و ابعاد آماره	سلامت جسمانی زنان	سلامت بلوغ	سوء تغذیه و چاقی	مراقبت‌های دوران بارداری و پس از آن	بیماری‌ها و سرطان‌های زنان
مرکزی	میانگین	۳/۶۰	۳/۶۰	۳/۵۲	۳/۶۹	۳/۵۰
	اشتباه استاندارد میانگین	۰/۰۳۰	۰/۰۴۱	۰/۰۴۲	۰/۰۴۱	۰/۰۴۵
	میانه	۳/۶۷	۳/۶۷	۳/۶۷	۳/۶۷	۳/۶۷

شاخص‌ها	متغیر و ابعاد آماره	سلامت جسمانی زنان	سلامت بلوغ	سوء تغذیه و چاقی	مراقبت‌های دوران بارداری و پس از آن	بیماری‌ها و سرطان‌های زنان
پراکندگی	انحراف معیار	۰/۵۹۷	۰/۸۰۹	۰/۸۲۹	۰/۸۰۷	۰/۸۷۸
	واریانس	۰/۳۵۶	۰/۶۵۴	۰/۶۸۷	۰/۶۵۱	۰/۷۷۱
	کمینه	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰
	بیشینه	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰
	دامنه تغییرات	۴/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰
شکل توزیع	کجی	-۰/۵۶۶	-۰/۵۱۵	-۰/۴۳۰	-۰/۷۹۹	-۰/۴۳۳
	کشیدگی	۰/۴۷۶	۰/۰۰۳	-۰/۰۸۷	۰/۷۶۳	-۰/۱۸۲
تعداد	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴

با توجه به جدول ۵، نمره میانگین متغیر سلامت جسمانی زنان (میانگین ابعاد سلامت بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن، بیماری‌ها و سرطان‌های زنان) در نمونه مورد بررسی برابر ۳/۶۰ با مقدار اشتباه استاندارد ۰/۳۰ به دست آمده که با توجه به این مقدار اشتباه استاندارد در سطح خطای ۰/۰۵، نمره میانگین متغیر آگاهی زنان از سلامت جسمانی از طریق شبکه‌های اجتماعی سلامت برای کل جامعه تحقیق (یعنی همه کاربران عضو چهار صفحه منتخب اینستاگرامی حوزه سلامت زنان که در این پژوهش شرکت کرده‌اند) بازه (۳/۰۱، ۳/۶۶) را به دست می‌دهد که نشان می‌دهد این متغیر، از میانگین مطلوبی در کل جامعه تحقیق برخوردار است.

همچنین با توجه به نمرات میانگین ابعاد متغیر آگاهی از سلامت جسمانی زنان، به ترتیب آگاهی درباره مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن، آگاهی از سلامت جسمانی دوره بلوغ، آگاهی درباره سوء تغذیه و چاقی و آگاهی درباره بیماری‌ها و سرطان‌های زنان از طریق

شبکه‌های اجتماعی سلامت دارای اولویت اول تا چهارم هستند.

قبل از آزمون فرضیات تحقیق ضرورت دارد نرمالیتی متغیرهای پژوهشی بررسی شود. اهمیت بررسی نرمالیتی متغیرهای پژوهشی در این است که مشخص می‌کند بررسی فرضیات تحقیق از طریق آزمونهای پارامتری یا آزمونهای ناپارامتری انجام شود. در حالت کلی چنانچه مقدار کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهشی در فاصله (-۲,۲) باشند، می‌توان به لحاظ توصیفی ادعا کرد متغیرها از توزیع نرمال برخوردار هستند که این موضوع با توجه به مقادیر کجی و کشیدگی مندرج در جداول ۲ و ۳ برقرار است؛ اما برای اثبات این ادعا از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف تک‌نمونه‌ای که از معروف‌ترین آزمونهای نکویی برازش برای توزیع نرمال است، استفاده شد؛ در جدول ۶ نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف تک‌نمونه‌ای برای متغیرهای پژوهشی و ابعاد آنها آورده شده است.

جدول ۶. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف تک‌نمونه‌ای در بررسی نرمالیتی متغیرهای پژوهشی

متغیر و ابعاد	آماره Z کولموگروف - اسمیرنوف	معنی‌داری (p- مقدار)	نعداد
شبکه‌های اجتماعی سلامت	۱/۳۰۵	۰/۰۶۱	۳۸۴
میزان استفاده	۱/۲۹۲	۰/۰۶۴	۳۸۴
نوع استفاده	۱/۲۵۱	۰/۰۷۳	۳۸۴
میزان اعتماد	۱/۲۶۹	۰/۰۶۹	۳۸۴
سلامت جسمانی زنان	۱/۳۱۰	۰/۰۶۰	۳۸۴
سلامت بلوغ	۱/۲۷۴	۰/۰۶۸	۳۸۴
سوء تغذیه و چاقی	۱/۲۵۶	۰/۰۷۲	۳۸۴
مراقبت‌های دوران بارداری و پس از آن	۱/۲۹۶	۰/۰۶۳	۳۸۴
بیماری‌ها و سرطان‌های زنان	۱/۳۱۹	۰/۰۵۸	۳۸۴

با توجه به نتایج جدول ۶، همان‌گونه که مشاهده می‌شود معنی‌داریهای به دست آمده برای تمامی متغیرهای پژوهشی و ابعاد آنها بیشتر از ۰/۰۵ (سطح معنی‌داری تحقیق) هستند، در نتیجه با ۹۵ درصد اطمینان و خطای کمتر از ۵ درصد، فرض نرمال بودن برای تمامی متغیرهای پژوهشی و ابعاد آنها مورد تأیید است و بنابراین برای بررسی فرضیات تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود و ابعاد آن شامل سلامت جسمانی دوره بلوغ، مسائل مربوط به سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون در بررسی فرضیات پژوهش در جدول ۷ آورده شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون همبستگی پیرسون در بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود و ابعاد آن (متغیر مستقل: شبکه‌های اجتماعی سلامت)

فرضیات تحقیق	متغیرهای وابسته	ضریب همبستگی پیرسون (r)	تعداد	معنی‌داری دوسویه (p- مقدار)	نتایج فرضیات
فرضیه اصلی	سلامت جسمانی زنان	۰/۶۸۶	۳۸۴	۰/۰۰۱	تأیید
فرضیه فرعی ۱	سلامت بلوغ	۰/۵۷۱	۳۸۴	۰/۰۰۱	تأیید
فرضیه فرعی ۲	سوء تغذیه و چاقی	۰/۵۶۵	۳۸۴	۰/۰۰۱	تأیید
فرضیه فرعی ۳	مراقبتهای دوران بارداری و پس از آن	۰/۵۳۴	۳۸۴	۰/۰۰۱	تأیید
فرضیه فرعی ۴	بیماری‌ها و سرطانهای زنان	۰/۵۸۴	۳۸۴	۰/۰۰۱	تأیید

بر طبق جدول ۷، از آنجایی که مقدار خطای به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون برای تمامی فرضیات پژوهش کوچکتر از ۰/۰۵ است، با اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی داری تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود و ابعاد آن شامل سلامت جسمانی دوره بلوغ، مسائل مربوط به سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان تأیید می‌شود.

بحث

این تحقیق با هدف بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود از چهار منظر سلامت بلوغ، مسئله سوء تغذیه و چاقی در زنان، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن، بیماریها و سرطانهای خاص زنان انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان از سلامت جسمی خود و ابعاد آن شامل سلامت بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس‌از آن و بیماریها و سرطانهای زنان تأثیر مثبت و معنی داری دارد.

امروزه دختران به‌طور گسترده از شبکه‌های اجتماعی مختلف استفاده می‌کنند، این شبکه‌ها می‌توانند ابزاری مناسب برای آنها برای کسب اطلاعات مربوط به سلامت جسمی بلوغ باشند. در حقیقت بلوغ دختران دوره‌ای است که آغازگر تغییرات متعدد است. در این دوره دختران با تغییر و تحولات مختلفی در جسم خود روبه‌رو می‌شوند؛ رشد سینه‌ها، شروع چرخه تخمک‌گذاری و قاعدگی ماهانه، کسب قدرت باروری، جهش رشد کلی بدن و افزایش وزن، تجمع چربی زیر پوست به‌خصوص در اطراف سینه و باسن، تغییر شکل بدن به شکل بدن زنان بالغ و ... از جمله تغییرات جسمی در این دوره هستند. از این رو، دختران در این دوره، مستعد تجربه مشکلات جسمانی زیادی هستند که از آن جمله می‌توان به بیماریهای جنسی، قاعدگی دردناک، نامنظم بودن چرخه‌های پر یود که اگر مسئله‌ای ژنتیکی

در آنها نباشد می‌تواند علل زیربنایی داشته باشد، اشاره کرد.

بر اساس این، همان‌گونه که نتایج این پژوهش هم نشان داد این شبکه‌ها می‌توانند با ایجاد محتوی مؤثر و موثق در زمینه تغییرات جسمانی بلوغ در دختران و آگاهی‌بخشی از مشکلات جسمانی بلوغ و نظرات داوران و پزشکان در این زمینه، این امکان را برای دختران و والدینشان فراهم آورند تا آنها اطلاعات و دانش کافی را در مورد تغییرات جسمی دوران بلوغ دختران و اطلاعات مربوط به بهداشت و سلامت بلوغ به دست آورند و این مسئله با توجه به فرهنگ و تابوهایی که در جوامعی چون ایران که پرداختن به این مسائل در رسانه‌های دیگر به‌طور گسترده آسان نیست، بااهمیت است. در این زمینه متأسفانه پژوهشی در ایران یافت نشد که میزان همسویی یافته‌های حاضر با آنها مورد مقایسه قرار گیرد.

در بحث پیرامون نقش مثبتی که استفاده از شبکه‌های اجتماعی سلامت بر آگاهی زنان در زمینه مسائل مربوط به سوء‌تغذیه و چاقی دارد باید بیان کرد که بخش بهداشت و درمان از نظر امکانات عملی نمی‌تواند به‌تنهایی در زمینه افزایش آگاهی و تغییر رفتار تغذیه‌ای در زنان نقش راهبری داشته باشد و بدین لحاظ، ضروری است که فرهنگ‌سازی، آگاهی‌رسانی و هدایت رفتار تغذیه در زنان از طریق ابزارهای کارآمد رسانه‌ای چون شبکه‌های اجتماعی در جامعه نهادینه شود؛ به‌ویژه اینکه امروزه، تعداد پایگاههای اطلاع‌رسانی در زمینه مسائل مربوط به تغذیه و سلامت زنان که مورد تأیید نظام سلامت و بهداشت کشور هم هست، روی این شبکه‌ها افزایش چشمگیری داشته است.

بنابراین، همان‌گونه که نتایج این پژوهش هم نشان داد، استفاده مؤثر از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت توسط زنان، این امکان را برای آنها فراهم می‌آورد که در زمینه مسائل تغذیه و سلامت، دانش خود را افزایش بدهند و با انجام اقدام پیشگیرانه در زمینه سوء‌تغذیه و چاقی، کنترل شخصی بر سلامت جسمی خود داشته باشند. باوجوداین، باید اذعان داشت رویکرد منفی به شبکه‌های اجتماعی در زمینه مسائل مربوط به تغذیه و چاقی زنان رویکرد

دیگری است که در مقابل نگرش مثبت به این شبکه‌ها وجود دارد.

برای نمونه پژوهش سرنکو^۱ و همکاران (۲۰۲۱) استفاده از شبکه‌های اجتماعی را بر پیامدهای مرتبط با سلامت عمومی بررسی کردند و نشان دادند بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی و سلامت عمومی افراد ارتباط منفی و معنی‌داری وجود دارد و علاوه بر این، تأثیر منفی استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر پیامدهای مرتبط با سلامت عمومی، در زنان بیشتر از مردان و از طریق کاهش تغذیه سالم بوده است که این نتایج با یافته‌های پژوهش حاضر ناهم‌سویی دارد.

همانگونه که نتایج این پژوهش نشان داد استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت می‌تواند بر آگاهی زنان در زمینه مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن تأثیر مثبت داشته باشد. در حقیقت چنانچه اطلاعات صحیح، مناسب و قابل‌اعتماد در شبکه‌های اجتماعی پیرامون مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن به اشتراک گذاشته شود، این شبکه‌ها می‌توانند بستر مناسبی برای بهبود سطح آگاهی، دانش و سواد سلامت زنان باردار و تبادل اطلاعات و تجربیات میان آنها را فراهم آورند.

این یافته‌ها با نتایج تحقیقات سگوجا^۲ و همکاران (۲۰۲۱) و عباسی و همکاران (۲۰۱۹) که به‌نوعی نقش مثبت شبکه‌های اجتماعی را بر آگاهی و حمایت زنان در زمینه مسائل مربوط به بارداری و پس‌از آن مورد تأیید قرار داده بودند، هم‌سویی دارد.

نتایج این پژوهش همچنین نشان داد استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه سلامت بر آگاهی زنان در زمینه بیماریها و سرطانهای زنان تأثیر مثبت دارد. در این رابطه، امروزه دسترسی گسترده زنان به اطلاعات منتشرشده درباره بیماریها و سرطانهای خاص زنان در شبکه‌های اجتماعی باعث ظهور زنان آگاهی شده است که برای ارزیابی خطرات و

---

1. Serenko
2. Ssegujja

منافع شیوه‌های درمانی متفاوت تواناترند. علاوه بر این، افزایش آگاهی زنان در مورد سلامت جسمانی خود از طریق شبکه‌های اجتماعی حوزه سلامت، پیامدهایی چون افزایش توانایی بالقوه هنگام بیماری برای اخذ تصمیمهای آگاهانه، کاهش خطرهای تهدیدکننده سلامت، افزایش پیشگیری از بیماریها، افزایش کیفیت زندگی و افزایش کیفیت مراقبت از خود را منجر می‌شود.

این یافته‌ها با نتایج تحقیق فردوسی و دهقانی (۲۰۱۹) که به نوعی نقش مثبت شبکه‌های اجتماعی را در آگاهی‌بخشی و حمایت از زنان در زمینه بیماریها و سرطانهای خاص زنانه مورد تأیید قرار داده بود، همسویی دارد. همچنین نتایج برخی تحقیقات چون بیانکوویلی و همکاران (۲۰۲۱) ضمن تأیید مؤثر بودن شبکه‌های اجتماعی در آگاهی‌بخشی و حمایت از زنان مبتلا به سرطان معتقد بودند بایستی روی موثق بودن اخبار و اطلاعات منتشر شده در این زمینه بیشتر توجه شود چراکه آنها در تحقیق خود دریافتند که تنها ۱۷/۲٪ اخبار و مطالب به اشتراک گذاشته شده در شبکه‌های اجتماعی در زمینه سرطان معتبر و تأیید شده بودند.

در مجموع با توجه به نتایج حاصل از پژوهش پیشنهادهای زیر توصیه می‌شود:

الف- محتوای به اشتراک گذاشته در شبکه‌های اجتماعی سلامت در زمینه‌های بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبتهای دوران بارداری و پس از آن و بیماریها و سرطانهای زنان برگرفته از اطلاعات موثق پزشکی و داوری باشد تا آگاهی‌بخشی صحیحی در این زمینه‌ها به زنان صورت گیرد.

ب- درصدی از محتوا و پستهای شبکه‌های اجتماعی سلامت به بیان تجربیات زنانی که درگیر مشکلات سلامت بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، بارداری و بیماری یا سرطان بودند اختصاص داده شود چراکه مطرح شدن چنین تجربیاتی در شبکه‌های اجتماعی، می‌تواند ضمن آگاهی‌بخشی به زنان دیگر، آنها را در مدیریت بهتر بیماری یا اتخاذ تصمیمات سلامت کمک کند.

ج- شبکه‌های اجتماعی سلامت می‌توانند با برگزاری کمپینها یا لایوهای زنده درباره مسائل و مشکلات جسمی بلوغ، سوء تغذیه و چاقی، مراقبت‌های دوران بارداری و پس‌از آن و همچنین بیماریها و سرطانهای زنان و دعوت از متخصصان این حوزه‌ها، نقش مؤثرتری در زمینه آگاهی‌بخشی به زنان از طریق تعامل چندسویه‌ای که ایجاد می‌شود، داشته باشند.

د- با توجه به اینکه در شبکه‌های اجتماعی، تعداد صفحات مربوط به سلامت زنان بسیار زیاد است که در بیشتر موارد تحت نظارت سازمان بهداشت و درمان یا دانشکده‌های علوم پزشکی فعالیت نمی‌کنند، پیشنهاد می‌شود سازمان بهداشت و درمان یا دانشکده‌های علوم پزشکی در شبکه‌های اجتماعی صفحات تخصصی با تمرکز بر مسئله زنان دایر کنند تا از این طریق، زنان دسترسی بهتری به اطلاعات موثق در زمینه مسائل مربوط به سلامت جسمی خود داشته باشند.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تولید این پژوهش مشارکت داشتند.

منابع مالی

مطالعه حاضر هیچ حامی مالی نداشته است.

اخلاق پژوهش

در این مقاله همه حقوق مرتبط با اخلاق پژوهش رعایت شده است.

- Abbasi, R., Ahmadian, L., & Farrahi, S.R. (2019). The Use of Online Social Networks and Their Role in Sharing Health Information among Pregnant Women of Kerman. *Payavard-Salamat*, 13(4), 251-259. (in persian)
- Ahmadi, B., Farzadi, F., & Alimohammadian, M. (2012). Women's health in Iran: issues and challenges. *Payesh (Health Monitor) Journal*, 11(1), 127-137. (in persian)
- Aksar, I.A., Danaee, M., Maqsood, H., & Firdaus, A. (2020). Effects of social media motivations on women's psychological well-being in Pakistan. *First Monday*, 26(1). doi:10.5210/fm.v26i1.10825
- Amanati, A., sajjadi, S.N., Rajabi Noosh Abadi, H., & Hamidi, M. (2020). Designing social media sports marketing model. *New Trends in Sport Management*, 8(29), 73-86. (in persian)
- Azari, H., & Bahrami, L. (2020). Conceptual development of women's right to health and its analysis in Micro and macro policies. *Woman in Development & Politics*, 18(4), 529-555. (in persian)
- Bahkali, S., Almainan, A., Bahkali, A., Almainan, S., Househ, M., & Alsurimi, K. (2019). The Role of Social Media in Promoting Women's Health Education in Saudi Arabia. *Stud Health Technol Inform*, 213, 259-262.
- Bahmani, M.B., & Mohammadi Shakiba, A. (2015). New Styles of Human Communication in the Cyber Space: Threats and Opportunities of Mobile Social Networks. *New Media Studies*, 1(2), 119-140. (in persian)
- Bekalu, M.A., McCloud, R.F., & Viswanath, K. (2019). Association of Social Media Use With Social Well-Being, Positive Mental Health, and Self-Rated Health: Disentangling Routine Use From Emotional Connection to Use. *Health Educ Behav*, 46(2), 69-80.
- Biancovilli, P., Makszin, L., & Csongor, A. (2021). Breast cancer on social media: a quali-quantitative study on the credibility and content type of the most shared news stories. *BMC Women's Health*, 21(202), 1-11.
- Bickmore, T.W., Schulman, D., & Sidner, C. (2013). Automated interventions for multiple health behaviors using conversational agents. *Patient Educ Couns*, 92(2), 142-148.

- Boorse, C. (1977). Health as a Theoretical Concept. *Philosophy of Science*, 44(4), 542-573.
- Dehghan Niri, A.R., Aghaie, A., & Ziachi, M. (2016). Cyberspace and empowerment of pregnant women as a muted group. *Woman in Development & Politics*, 14(1), 33-50. (in persian)
- Dempsey, L. (2020). Technological acceptance and media literacy 2005-2018: a longitudinal study of outlooks before, during and post internet adoption. *The Journal of Media Innovations*, 6(1), 77-92.
- Ebrahimi, F. (2017). Investigating the impact of media on women's social health. *Research studies of women*, 4(7), 55-67. (in persian)
- Feizi, A., Hemmati, R., & Alizadeh, M. (2020). Illness Identity in Encountering New Information Networks: A Case Study of Women with Breast Cancer. *Journal of Applied Sociology*, 73, 17-36. (in persian)
- Ferdousi, R., & Dehghani, M. (2019). *Investigating the use of Twitter social network in breast cancer management*. Second National Conference on Information Technology and Health Promotion, Tehran, November 2019. (in persian)
- Golabi, F., Aghayari H.T., & Saeed, M. (2016). A Study of the Media's Role in Dietary Behavior and Its Social Context. *Journal of Applied Sociology*, 27(1), 27-42. (in persian)
- Hosseinian Sarajelo, M. (2021). *The importance of prevention and early diagnosis of breast cancer*. UNESCO-Iran National Commission. (in persian)
- Kabiri, A., saadati, m., & Ghasemi, E. (2019). A Study of the Role of Virtual Social Networks in Explaining Students' Political Awareness. *New Media Studies*, 5(19), 261-289. (in persian)
- Karimi, S., & Tafteh, M. (2017). *Investigating the relationship between content diversity in virtual social networks and the level of social health of married women in Tehran*. Paper presented at the The second international congress on the role of women in family and community health, Al-Zahra University, Tehran, May 2019. (in persian)
- Mehdizadeh, S.M., & Tofighi, M. (2015). Relationship between Presence in Virtual Space and Modern Identity. *Media*, 26(3), 179-200. (in persian)
- Nastasi, A., Bryant, T., Canner, J.K., Dredze, M., Camp, M.S., & Nagarajan, N. (2018). Breast Cancer Screening and Social Media: a Content Analysis of Evidence Use and Guideline Opinions on Twitter. *Journal Cancer Education*, 33(3), 695-702.

- Niazi, M., Shafae moghadam, E., & Khodadadi, N. (2020). Clarifying the relationship between mobile-based virtual social networks and citizens' social health: a research based on Habermas's public domain approach. *Urban Sociological Studies*, 10(35), 1-26. (in persian)
- Niroomand, L., & Zohabi, S. (2015). Study Effective Factors on the Presence Level of Women in Networks Social of Virtual (Case Study: Women in Tehran). *Media Studies*, 10(28), 53-66. (in persian)
- Rahmani Tehrani, M. (2021). Investigating the role of Instagram social network in gender awareness. *Iran Academia Journal of Social Sciences and Humanities*, 8, 152-177. (in Persian)
- Rezaei, M., & Gholamzadeh, M. (2018). An analysis of Individualism in Virtual Social Networks. *New Media Studies*, 4(15), 1-31. (in persian)
- Ronaghi, M. (2022). Investigating the effect of virtual social networks on the communication of married users in the family. *Rahpooye Ertebatat-o farhang*, 2(2), 37-51. (in persian)
- Seifollahi, S., & Shateri, P. (2015). The Role of New Social Networks in Changing the Behavior of Girls and Women in Iran (Case of Study: Girls and Women University Students in Tehran in 2013). *Journal of Iranian Social Development Studies*, 7(2), 27-44. (in persian)
- Serenko, A., Turel, O., & Bohonis, H. (2021). The impact of social networking sites use on health-related outcomes among UK adolescents. *Computers in Human Behavior Reports*, 3(100058), 1-10.
- Sharifi, M., Borghanifarahani, S., Shiani, M., & Sharifi, M. (2020). Modeling a Model for Promoting the Functioning of Virtual Social Networks in Improving the Health Status of Women. *New Media Studies*, 5(20), 245-278. (in persian)
- Ssegujja, E., Mulumba, Y., Guttmacher, S., & Andipatin, M. (2021). The role and attributes of social networks in the provision of support to women after stillbirth: experiences from Uganda. *BMC Women's Health*, 21(352), 1-19.
- Vatanparast, Z., Peyman, N., Esmaceli, H., & Jafari, Y. (2021). The Effect of Education Based on the Locus of Control Theory on Knowledge and Behaviors of Puberty and Reproductive Health of the Junior High School Students in Farooj. *Journal of Health and Hygiene*, 11(5), 744-755. (in persian)
- Vedadhir, A.A., Hani Sadati, S.M., & Ahmadi, B. (2008). A Content Analysis of Iranians Scientific and Academic Health Journals. *Woman in Development and Politics*, 6(2), 133-155. (in persian)